

Anna Hurtta

Mallipohjien käyttö julkaisujärjestelmissä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Insinööri (AMK)

Mediatekniikan koulutusohjelma

Insinöörityö

12.5.2016

Tekijä Otsikko	Anna Hurtta Mallipohjien käyttö julkaisujärjestelmissä
Sivumäärä Aika	33 sivua 12.5.2016
Tutkinto	Insinööri (AMK)
Koulutusohjelma	Mediatekniikka
Suuntautumisvaihtoehto	Digitaalinen media
Ohjaaja	Yliopettaja Harri Airaksinen
<p>Insinööriyön tarkoituksena oli tutkia ja esitellä mallipohjien käyttöönoton vaikutuksia työhön tiimissä, joka tuottaa verkon erikoissisältöä uutistoimistossa. Tutkimus toteutettiin omasta mielenkiinnosta aihetta kohtaan, eikä työllä ollut varsinaista tilaajaa. Jotta erikoissisältöä tuottavan tiimin työ olisi helpommin ymmärrettävissä, työssä esiteltiin myös yhden tyypillisen erikoissisällön tekninen toteutus.</p> <p>Työn varsinaiset tutkimustulokset saatiin tutkimalla vuosien 2015 ja 2016 tilastoja julkaisuista jutuista. Työhön valittiin tarkasteluajankohdiksi elokuu 2015 ja tammi–helmikuu 2016, koska nämä kuukaudet kuvasivat tyypillistä tiimin työskentelyä projekteiltaan. Vuodesta 2016 tarkasteltiin kahta kuukautta, koska yksi kuukausi ei olisi riittänyt kuvaamaan tilannetta riittävän hyvin. Työtä varten haastateltiin myös tiimin esimiestä, jotta tutkimustulokset eivät pohjautuisi pelkkään tilastoituihin dataan vaan myös henkilökohtaisiin kokemuksiin ja huomioihin mallipohjien vaikutuksista.</p> <p>Mallipohjien käyttöönotolla ilmeni olleen vaikutusta etenkin siinä, että tiimille jäi enemmän aikaa laajojen ja vaativien sisältöjen tekemiseen, mistä käytettiin esimerkkinä virtuaalisen todellisuuden ja 360-videon käyttöä uutisjutuissa. Lisäksi tilastoja tutkimalla selvisi, että niitä sisältöjä, joita voi toteuttaa mallipohjilla, ei ollut enää toteutettu tiimin toimesta samalla tavalla kuin aiemmin. Näitä sisältöjä olivat feature-jutut ja yksinkertaiset visat.</p> <p>Tutkimuksessa käytettiin myös esimerkkinä yhden juttusarjan teknistä toteutusta, josta saatiin selville, kuinka paljon aikaa työntekijältä kului aikaa työn tekemiseen. Johtopäätöksenä voitiin sanoa, että mallipohjat ovat nopeuttaneet työprosessia ja samalla lisänneet työaikaa muille projekteille erikoissisältöä tekevän tiimin sisällä.</p> <p>Jotta mallipohjien vaikutuksesta saataisiin vielä parempi kokonaiskuva, tutkimus olisi hyvä tehdä uudelleen vuoden 2017 alussa. Tällöin käytettävissä olisivat vuosien 2015 ja 2016 tilastot kokonaisuudessaan ja vertailu kuukausitasolla olisi helpompaa.</p>	
Avainsanat	julkaisujärjestelmä, mallipohja, erikoissisältö, Escenic

Author Title	Anna Hurtta The use of templates in content management systems
Number of Pages Date	33 pages 12 May 2016
Degree	Bachelor of Engineering
Degree Programme	Media Technology
Specialisation option	Digital Media
Instructor	Harri Airaksinen, Principal Lecturer
<p>The purpose of this final year project was to research and showcase the impacts which the use of templates has on work in a team which produces special content to the web in a news agency. The study was carried out because this topic is interesting. However, the project did not have a client. In order to understand the work of the special content team, the technical implementation of one example project is explained.</p> <p>The study was carried out by studying statistics which had information about published news from the years 2015 and 2016. To achieve the most reliable results, the study focused on August 2015 and January-February 2016. These months represented the normal workload of the team. In addition to studying statistics, the team leader was interviewed. Based on that interview, it was possible to get more insight about the impacts that the templates had on the team's work. With the interview, the results of the study were not based on statistics only.</p> <p>The results indicated the team had more time to develop new ways to produce content in a special way after the deployment of the templates. As an example of the impact, the team has had time to implement virtual reality and 360 videos in the news. Since the deployment of the templates, the team has not made content which can be made using the templates. These contents are feature articles and simple tests.</p> <p>As a part of the study, the technical implementation of a series of articles was used to demonstrate how much time the technical development took. In conclusion, the templates have sped up the work progress, and now there is more time to do more difficult projects.</p> <p>To get more precise information about the impacts of the use of templates, the study should be executed again in the beginning of the year 2017. In that case the statistics would cover the years 2015 and 2016, consequently the statistics would be more comparable and the monthly comparison could be done in more detail.</p>	
Keywords	content management systems, template, special content, Escenic

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Julkaisujärjestelmät	2
2.1	Julkaisujärjestelmät ja niiden jaottelu	2
2.2	Hyödyt ja heikkoudet	3
2.3	Julkaisujärjestelmän valinta	4
2.4	Julkaisujärjestelmät uutistoimituksissa	7
3	Mallipohjat julkaisujärjestelmässä	9
3.1	Ylen mallipohjat	10
3.2	Mallipohjien luonti Esceniciin	14
4	Julkaisujärjestelmän ulkopuolella tehtävät sisällöt	14
4.1	Erikoissisällöt Ylessä	14
4.2	Erikoissisällön tekninen toteutus	18
5	Esimerkkitapaus erikoissisällön teknisestä toteutuksesta	20
6	Mallipohjien käytön vaikutukset	26
7	Yhteenveto	29
	Lähteet	31

1 Johdanto

Insinööriyön tarkoituksena on tutkia ja esitellä, millaisia vaikutuksia julkaisujärjestelmään tehtyjen mallipohjien käyttöönotolla on Ylen Plus-deskin työhön. Yle on valtion omistama viestintäyhtiö, jonka tehtävänä on tuoda jokaisen saataville monipuolinen ja kattava julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmisto siihen liittyvine oheis- ja lisäpalveluineen [1]. Plus-deski on osa Yle Uutisten Uutis- ja ajankohtaisorganisaatiota. Plus-deskin tehtävänä on internetin omaisten sisältöjen tuottaminen yhdessä muiden toimitusten kanssa. Plus-deskissä työskentelee kokopäiväisesti kaksi koodaajaa, kolme graafikkoa, tuottaja ja esimies. [2, PlusDesk ja elämää hetkessä & PlusDeskin tavoitteet.] Plus-deskin töitä on nähtävillä osoitteessa www.yle.fi/uutiset/plus.

Mallipohjat on toteutettu Yle Uutisilla käytössä olevaan julkaisujärjestelmään Esceniciin (www.yle.fi/uutiset). Eniten käytössä oleva mallipohja on niin sanottu perusuutispohja, johon kirjoitetaan suurin osa julkaistavista uutisista. Tämän lisäksi feature-juttujen ja visojen tekemistä on helpotettu kehittämällä mallipohjia ja työkaluja. Ennen feature-juttujen mallipohjaa ja visojen tekemistä helpottavan työkalun kehitystä kaikki erikoissisältö piti tehdä Plus-deskillä koodaten. Mallipohjan käyttöönoton myötä esimerkiksi feature-juttujen tekeminen onnistuu ilman koodaajan tai graafikon työpanosta toimittajan työpisteeltä, mikäli uutinen ei tarvitse erityisiä toiminnallisuuksia, kuten interaktiivisuutta.

Insinööriyössä selvitetään, onko julkaistujen uutisten määrä muuttunut mallipohjien käyttöönoton myötä ja onko esimerkiksi töiden muodossa tapahtunut muutoksia. Samalla selvitetään, millaisia vaikutuksia mallipohjien käyttöönotolla on ollut ajallisesti ja onko plusdeskiläisille jäänyt enemmän aikaa suurten töiden tekemiseen ja suunnitteluun. Insinööriyötä varten tarkastellaan Plus-deskin tilastoja julkaistuista uutisista ja haastatellaan Plus-deskin esimiestä, jotta saadaan parempi käsitys mallipohjien vaikutuksista. Haastattelun avulla saadaan myös selville, tukeeko tilastoitu data haastattelusta saatuja tietoja.

Insinööriyöraportin alkuluvuissa selvitetään, mitä julkaisujärjestelmät ovat ja miten valitaan juuri omaan käyttöön sopiva julkaisujärjestelmä. Insinööriyöraportissa esitellään myös Yle Uutisten käytössä olevia mallipohjia ja uutisten ulkoasua. Jotta Plus-deskin

työstä saataisiin parempi käsitys, raportissa esitellään myös erikoissisällön teknistä toteutusta ja sitä, miten erikoissisältö eroaa julkaisujärjestelmällä tehtävästä sisällöstä.

2 Julkaisujärjestelmät

2.1 Julkaisujärjestelmät ja niiden jaottelu

Content Management System (CMS) on englanninkielinen nimi julkaisujärjestelmälle. Julkaisujärjestelmällä tarkoitetaan tietojärjestelmää, jolla hallitaan ja julkaistaan sisältöä verkkosivustolle [3, s. 210]. Ennen julkaisujärjestelmiä verkkosivustoja luotiin tekstieditorilla kirjoittaen html-kieltä. Tekstieditorien myötä alkoi kehittyä työkaluja, jotka toimivat WYSIWYG (what you see is what you get) -periaatteen mukaan. [4, s. 68–69.] Tunnistettavin piirre julkaisujärjestelmässä on se, että käyttäjällä ei tarvitse olla tietämystä html:stä tuottaakseen sisältöä verkkopalveluun [5, s. 131].

Julkaisujärjestelmät tarjoavat yleensä työvälineitä ja teknisiä toimintoja jokaiseen tiedonhallinnan vaiheeseen [3, s. 213]. Tyypillisiä ominaisuuksia julkaisujärjestelmissä ovat tiedon tuotannon välineet, tallennusjärjestelmä, versionhallinta, verkkopohjainen julkaisu, hakutoiminto ja käyttöoikeuksien hallinta [3, s. 212–213; 6].

Julkaisujärjestelmä voidaan erottaa tietyissä tapauksissa myös kahdeksi eri järjestelmäksi, jotka ovat julkaisu- ja sisällöntuotantojärjestelmä. Tällöin julkaisujärjestelmällä, engl. content delivery application (CDA), hallinnoidaan varsinaista julkista sisältöä ja sisällöntuotantojärjestelmällä, engl. content management application (CMA), tuotetaan valmiita sivustoja julkaisua varten. Yleensä suuret palvelut, joissa on tärkeää taata korkea suorituskyky suurelle käyttäjämäärälle, on tuotettu edellä kuvatulla tavalla. [3, s. 210; 6.]

Kuokkanen, Pohjanoksa ja Raaska luokittelevat Viesti verkossa – Digitaalisen viestinnän käsikirjassaan [3, s. 214] julkaisujärjestelmät kolmeen eri kokoluokkaan. Nämä luokat ovat raskaat, keskiraskaat ja kevyet järjestelmät. Raskaissa järjestelmissä ylläpitoon voi osallistua satoja tai tuhansia henkilöitä, ja hallittavat verkkopalvelut ovat usein satojen tuhansien sivujen laajuisia. Raskaat järjestelmät sisältävät sivuston julkaisemiseen tarkoitettujen työvälineiden lisäksi työvälineet myös sisällön tuottamiseen ja hallintaan ja

prosessien ohjaukseen. Tällaisten raskaiden järjestelmien lisenssihinnoittelukin on korkeampaa, sillä perustoimintojen käyttöönotto voi maksaa jopa 100 000–300 000 euroa. [3, s. 214.]

Toinen kokoluokka on keskiraskaat järjestelmät. Nämä järjestelmät on tarkoitettu pääosin julkaisunhallintaan ja suoraviivaiseen sisällönhallintaan. Ylläpitoon voi osallistua henkilöitä muutamista kymmenistä muutamiin satoihin. Lisenssihinnoittelu on halvempaa kuin raskaissa järjestelmissä, ja hinnat ovat tavallisesti 20 000–100 000 euroa. [3, s. 214–215.]

Kolmas kokoluokka on kevyet järjestelmät, jotka eroavat keskiraskaista ja raskaista järjestelmistä siten, että ne on tarkoitettu pk-yrityksille eikä suurille organisaatioille. Kevyet järjestelmät ovat myös halvempia, ja ne maksavat keskimäärin 5 000–10 000 euroa. Kevyiden järjestelmien toiminnallisuudet rajoittuvat tyypillisesti yksinkertaisten www-sivustojen laatimiseen ja ylläpitoon. [3, s. 214–215.]

Kokoluokkien lisäksi julkaisujärjestelmät voidaan lajitella kaupallisiin ja avoimen lähdekoodin julkaisujärjestelmiin. Avoimen lähdekoodin julkaisujärjestelmän lisenssit ovat ilmaisia. Usein avoimen lähdekoodin julkaisujärjestelmästä syntyy kuitenkin kustannuksia järjestelmän ja sivupohjan ylläpidosta. Avoimen lähdekoodin julkaisujärjestelmät ovat toiminnallisuuksiltaan parhaimmillaan keskiraskaiden järjestelmien kaupallisten ohjelmistojen tasolla. Avoimen lähdekoodin julkaisujärjestelmiä ovat esimerkiksi Joomla ja Drupal. [3, s. 216; 5, s. 132.]

2.2 Hyödyt ja heikkoudet

Yksinkertaisesti voidaan sanoa, että julkaisujärjestelmän katsotaan olevan hyödyllinen varsinkin silloin, jos käyttäjiä on monta ja sivustoa päivitetään usein [5, s. 134]. Tämän lisäksi Janne Jääskeläinen [5, s. 134] ja Dave Harrison [7] listaavat julkaisujärjestelmän käytön hyödyiksi seuraavia asioita:

- Sivujen lisääminen ja muokkaus on helppoa ja nopeaa, eikä siihen tarvita html-kielen osaamista.

- Suurissa organisaatioissa julkaisuprosessi on helpompaa, koska käyttäjiä on useita.
- Eri käyttäjille voidaan antaa erilaisia muokkausoikeuksia.
- Jo julkaistujen sisältöjen muokkaus on helppoa, ja useissa julkaisujärjestelmissä käyttäjän tekemästä muokkauksesta jää jälki järjestelmään.
- Julkaisujärjestelmän kautta julkaistava sisältö on yrityksen brändi-ilmeen mukaista.

Aina julkaisujärjestelmän käyttö ei tuo kuitenkaan pelkkää hyötyä yritykselle, varsinkin jos julkaisujärjestelmän kautta sivustolle sisältöä lisäävät henkilöt eivät osaa käyttää järjestelmää. Tällöin on mahdollista, että käyttäjä rikkoo sivuston arkkitehtuurin. Jotta käyttäjät osaisivat käyttää julkaisujärjestelmää oikein, heille tulisi järjestää koulutuksia, jotka ovat usein kalliita. [5, s. 135; 7.]

Julkaisujärjestelmän käytön heikkoutena voidaan sanoa olevan myös se, että järjestelmän ylläpito vaatii resursseja esimerkiksi päivityksien ja varmuuskopiointien tekemiseen. Näitä tehtäviä varten täytyy usein palkata erikseen henkilöitä tai ostaa palvelu ulkopuoliselta toimijalta. On myös mahdollista, että palvelimella ei ole riittävästi resursseja tai julkaisujärjestelmässä ei ole välimuistiominaisuutta, mikä aiheuttaa sivustojen hitaat latautumisaajat. [5, s. 135; 7.]

2.3 Julkaisujärjestelmän valinta

Julkaisujärjestelmää valittaessa tulee miettiä monia asioita, jotta valittu julkaisujärjestelmä palvelisi sen käyttäjiä mahdollisimman hyvin. Julkaisujärjestelmät integroituvat usein osaksi organisaation IT-arkkitehtuuria, joten valintaa tehtäessä on välttämätöntä tehdä yhteistyötä IT-osaston kanssa. Yhteistyön tulisi myös jatkua valinnan jälkeen, jotta järjestelmän ylläpito olisi mahdollisimman toimivaa. [3, s. 210–211.] Tärkein asia julkaisujärjestelmää valittaessa on kuitenkin James Robertsonin [8] mukaan käytettävyys, joka määritellään yleisesti viiden ominaisuuden avulla: järjestelmää on helppo oppia

käyttämään, sen pariin on helppo palata pitkänkin ajan jälkeen, käyttö on miellyttävää ja tehokasta, eikä virheitä esiinny usein [9, s. 26].

Robertson [8] esittelee artikkelissaan 11 eri ominaisuutta, jotka määrittelevät käytettävyydeltään hyvän julkaisujärjestelmän. Nämä ominaisuudet olisi hyvä löytyä hankittavasta julkaisujärjestelmästä. Ominaisuudet on esitelty taulukossa 1.

Taulukko 1. Käytettävyydeltään hyvän julkaisujärjestelmän 11 ominaisuutta [8].

Ominaisuus	Tarkoitus
Vaihtoehtojen määrä minimoitu	<ul style="list-style-type: none"> Käyttöliittymän tulee olla mahdollisimman yksinkertainen kaikissa tilanteissa.
Vakaa ja virheetön	<ul style="list-style-type: none"> Järjestelmän tulee vähentää mahdollisia ongelmia. Ongelmien ilmetessä ne tulee käsitellä vakaasti ja tehokkaasti.
Tehtäväperusteinen käyttöliittymä	<ul style="list-style-type: none"> Käyttöliittymä tarjoaa tehtävien suorittamiseen yksinkertaisia valikkoja ja näkymiä, esimerkiksi uuden sivun luomiseen.
Toteutuksen tekniset yksityiskohdat piilotettu	<ul style="list-style-type: none"> Käyttäjän ei tarvitse ymmärtää html-kieltä eikä sitä, miten järjestelmä on toteutettu.
Noudattaa käytettävyyden peruseräitä	<ul style="list-style-type: none"> Julkaisujärjestelmällä on selkeä ulkoasu, valikot on esitetty selkeästi ja informaatio ymmärrettävällä tavalla.
Sopii käyttäjien ajatusmalleihin	<ul style="list-style-type: none"> Julkaisujärjestelmässä käytettävien termien tulee olla johdonmukaisia, jotteivät käyttäjät sekoita asioita. Käyttäjät tekevät julkaisujärjestelmällä sisältöä, ja järjestelmän tulee sopia käyttäjien ajatusmalleihin riippumatta teknisestä arkkitehtuurista.
Sopii aktiivisille ja satunnaisille käyttäjille	<ul style="list-style-type: none"> Julkaisujärjestelmän käyttäjät jakautuvat yleensä aktiivi- ja satunnaiskäyttäjiin, joten järjestelmän tulee sopia kumpaankin käyttöön yhtä hyvin.
Tehokas käyttöliittymä	<ul style="list-style-type: none"> Aktiivisen käyttäjän tulee saada tehtyä työnsä tehokkaasti ja nopeasti.
Avun ja ohjeiden tarjonta	<ul style="list-style-type: none"> Julkaisujärjestelmän tulee tarjota apua työn eri vaiheisiin, ja ohjeet tulee voida myös asettaa pois päältä tarvittaessa.

Koulutuksen tarpeen minimointi	<ul style="list-style-type: none"> • Julkaisujärjestelmän käytön tulisi olla niin helppoa, että koulutuksia ei tarvittaisi paljoa ja käyttäjät oppisivat käyttämään ohjelmaa nopeasti.
Käyttäjien työnteko tehokasta	<ul style="list-style-type: none"> • Julkaisujärjestelmän tulisi tarjota käyttäjille yksinkertaisia polkuja tavallisten työtehtävien suorittamiseksi, esimerkiksi uuden sisällön julkaisemiseen. • Työtehtävien suorittamiseen ei tarvitse teknisiä taitoja.

Hyvä käytettävyys ei kuitenkaan takaa, että julkaisujärjestelmä on hyvä. Julkaisujärjestelmiä on tehty moneen eri käyttöön, ja oikeaa valittaessa tulisikin huomioida, mihin valittavaa julkaisujärjestelmää tullaan käyttämään. Esimerkiksi Wordpress on hyvin suosittu julkaisujärjestelmä blogien kirjoittamiseen, mutta se ei sovellu uutistoimistoihin, joissa sisältöä tuottavia henkilöitä on useita ja julkaistuja sivuja on useita tuhansia. [5, s. 137–138.]

Hinta on yksi tärkeimmistä asioista, jotka vaikuttavat julkaisujärjestelmän valintaan. Kallein ei aina ole välttämättä paras vaihtoehto. Jos budjetti ei ole kovin suuri, on usein avoimen lähdekoodin julkaisujärjestelmä paras vaihtoehto, mutta silloinkin tulee huomioida lisäkustannusten mahdollisuus. Nykyaikana julkaisujärjestelmissä painotetaan myös hakukoneystävällisyyttä. Jotta julkaisujärjestelmän valinta onnistuisi parhaiten, on hyvä tehdä vaatimusmäärittely, johon kirjataan kaikki halutut toiminnallisuudet. [5, s. 139–143.]

Julkaisujärjestelmän valinta Ylessä

Ylellä on ollut käytössä julkaisujärjestelmänä Escenic jo vuodesta 2008. Käyttöänoton jälkeen Escenic on kehittynyt paljon, eikä nykyinen versio muistuta juuri yhtään vanhaa versiota. Ennen Esceniciä Ylellä oli julkaisujärjestelmänä talon sisällä tehty järjestelmä. [10.]

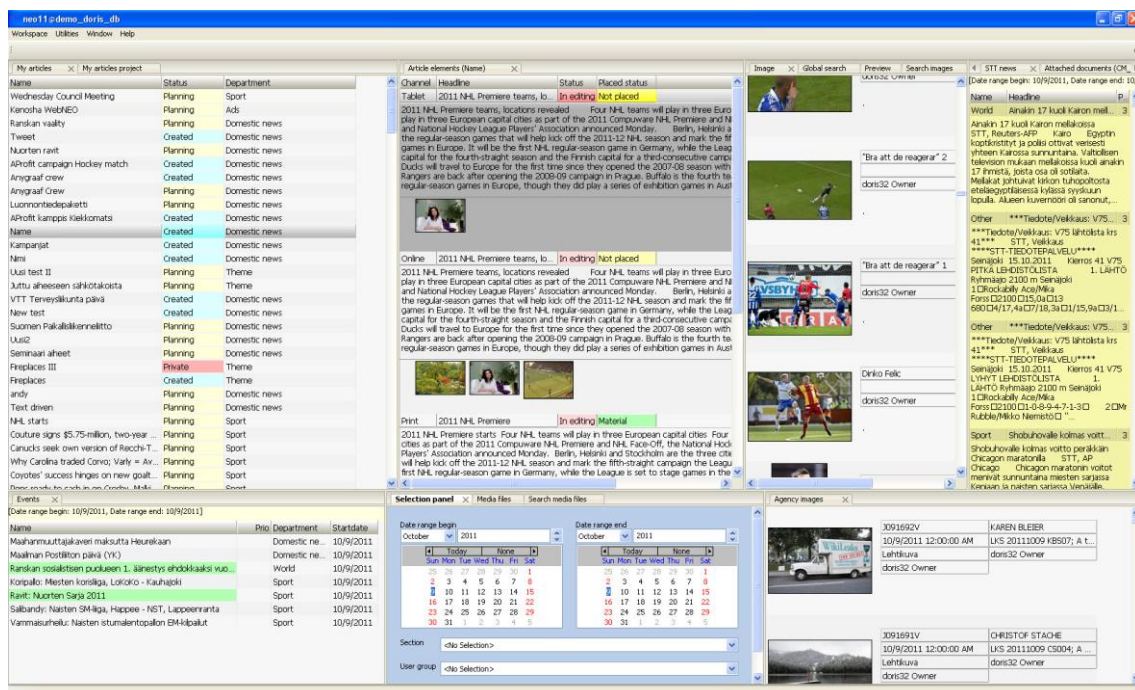
Ylen verkko- ja mobiilikehityksen projektipäällikkö Heli Savolan [10] mukaan julkaisujärjestelmän valinnassa annettiin painoarvoa toimittajakäyttöliittymän moderniuuden ja helpokäyttöisyyden lisäksi myös erilaisten integraatioiden ja rajapintojen tukemiselle. Escenic valittiin muiden vaihtoehtojen joukosta etenkin siksi, että toimittajakäyttöliittymässä on raahaa ja pudota -toiminnallisuudet, se on yleisesti helppokäyttöinen ja looginen.

2.4 Julkaisujärjestelmät uutistoimituksissa

Tässä luvussa esittelen kaksi julkaisujärjestelmää, jotka ovat käytössä suomalaisissa uutistoimistoissa ja jotka on suunniteltu erityisesti juuri uutisten tekemiseen. Nämä julkaisujärjestelmät ovat Neo, ks. www.anygraaf.fi/main/home_fin/index.html, ja Escenic, ks. www.escenic.com. Insinööriyössä keskityn Esceniciin, sillä se on käytössä Ylen uutisosastolla.

Neo

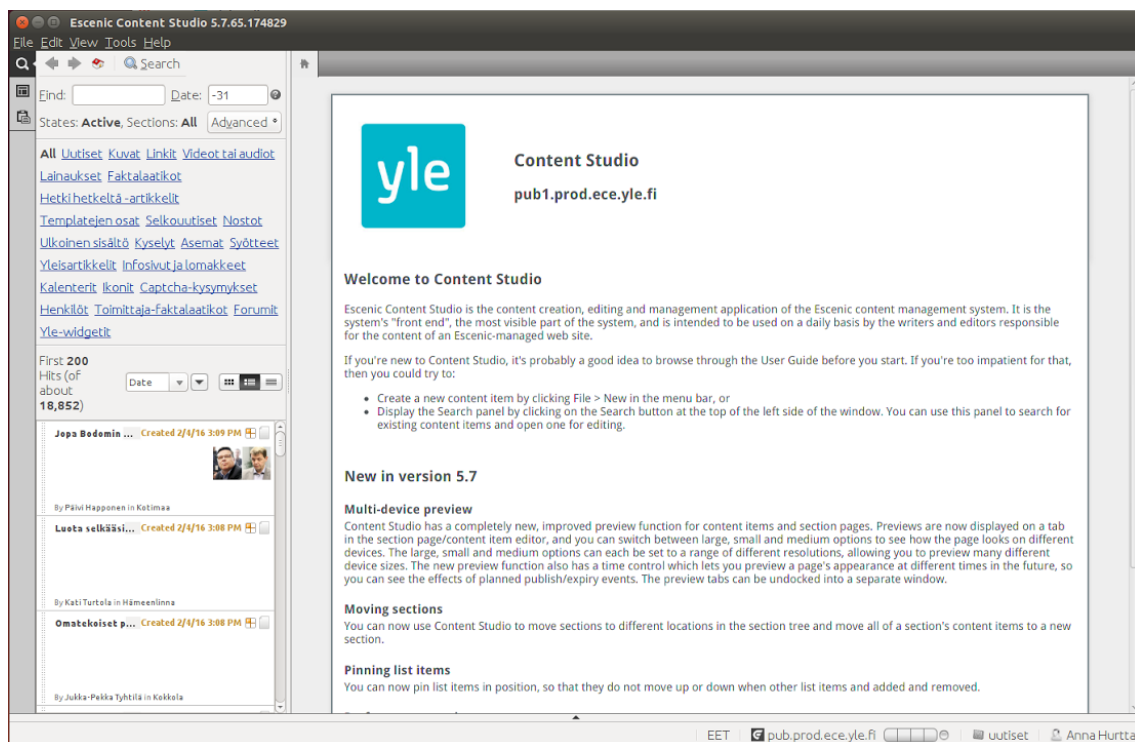
Suomalainen Anygraaf Oy tuottaa erityisesti toimituksille tarkoitettua Neo-julkaisujärjestelmää, joka on suunniteltu sisällön suunnittelu- ja hallintajärjestelmäksi. Neon avulla kuvat, artikkelit ja videot voidaan julkaista kaikkiin kanaviin yhdestä konsolista ja julkaisukanavia voidaan lisätä tarpeen mukaan. Tämän lisäksi työskentelytiloja on mahdollista muokata käyttäjän roolin mukaan ja yhdellä käyttäjällä voi olla useita rooleja. Uutistoimituksessa tärkeä julkaisujärjestelmän ominaisuus on etätyön tekemisen mahdollisuus. Neossa palvelimen ja koneen välillä kulkeva informaatio on mahdollisimman vähäistä, joten etätyöskentelyinkin pitäisi olla mahdollista. Neossa on uutisen esikatselumahdollisuus niin suurelle näyttöpäätteelle kuin mobiililaitteellekin. [11; 12.] Neo on käytössä esimerkiksi STT:llä ja Turun Sanomilla sekä muilla TS-Yhtymän lehdillä [13; 14]. Kuvassa 1 on käyttäjän työtila, jossa hallinnoidaan sisältöelementtejä metatietoineen, suunnitelmia ja projekteja.

Kuva 1. Työtilänäkymä Neossa [15].

Escenic Content Studio

Escenic on CCI Europan tytäryhtiö, joka tuottaa erilaisia julkaisujärjestelmäratkaisuja [16, Company]. Escenic Content Engine on ohjelma, jonka avulla hallitaan ja ylläpidetään suuria verkkosivustoja. Content Studio on tarkoitettu sisällön luontiin, editointiin ja hallinnointiin, ja sitä käytetäänkin uutistoimistossa uutisten kirjoittamiseen, editointiin ja julkaisuun. Content Enginen voi siis sanoa ylläpitävän verkkosivuja, jotka on toteutettu Content Studion avulla. Content Studion editori ei toimi WYSIWYG-periaatteen mukaan, mutta editori tarjoaa esikatseluikkunan, josta näkee, miltä tehty uutinen näyttää verkkosivulla niin pienillä näyttöpäätteillä kuin suurillakin. [17, s. 4, 6.] Escenic on käytössä Ylen lisäksi esimerkiksi SVT:llä ja De Telegraafilla [16, Company]. Kuvassa 2 on ottamani kuvakaappaus Content Studion aloitusnäköymästä. Kirjoittaessani Ylellä käytössä olevasta julkaisujärjestelmästä käytän termiä Escenic.

Kuva 2. Content Studion aloitusnäky.

3 Mallipohjat julkaisujärjestelmässä

Mallipohjat luovat sisältöä julkaisujärjestelmissä. Yksinkertaisesti sanottuna mallipohjia käytettäessä päätetään aluksi, millainen ulkoasu halutaan ja miten sisältö formuloidaan. Mallipohjat hakevat sisällön tekemällä kyselyjä tietokantaan ja formuloivat sisällön oikeanlaiseksi julkaisuun. Mallipohjien avulla verkkosivuille julkaistava sisältö on yrityksen verkkosivujen ulkoasun mukaista. Voi siis sanoa, että mallipohja on tuloste, johon on sisällytetty toimenpiteitä, joita ohjelma arvioi muuntaessa digitaalista tietoa näytölle sopivaksi. [4, s. 146, 519; 18.]

Suurin syy mallipohjien käyttöön on tarve tehdä verkkosivuja dynaamisesti. Dynaamiset verkkosivut sisältävät dynaamista koodia, jonka sisältö voi vaihtua esimerkiksi sen mukaan, mitä kello on. Staattisissa verkkosivuissa esitetty sisältö on aina samaa olosuhteista riippumatta. [19.] Mallipohjien käyttö nopeuttaa verkkosovellusten kehitystä ja niiden muokattavuutta juuri dynaamisuuden vuoksi. Samalla ylläpitokulut laskevat. Tämän lisäksi mallipohjien käyttö mahdollistaa rinnakkaisen koodaamisen ja html-kehityksen. [18.]

Bob Boiko [4, s. 519–520] mainitsee mallipohjien tekevän seuraavia asioita, jotka ovat säästävät aikaa sisällöntuotannossa, kun kaikkea työtä ei tarvitse tehdä manuaalisesti. Näitä toiminnallisuuksia ovat seuraavat:

- Mallipohja yhdistää julkaisujärjestelmän ja julkaisun formaatin sekä rakenteen yhdeksi toimivaksi systeemiksi.
- Mallipohja erottelee staattisen ja dynaamisen sisällön toisistaan.
- Mallipohja rakentaa yhden sivun tai osan verkkosivustolle.
- Mallipohjat jakavat koodia ja sisältöä, jotta julkaistusta sisällöstä tulee yksi kokonaisuus, joka koostuu samasta pohjainformaatiosta ja toiminnallisuuksista.
- Mallipohjien avulla julkaisujärjestelmästä on mahdollista valita sisältöä, jota käsitellään ja muotoillaan näytölle sopivaksi.
- Mallipohjat voivat toimia isäntänä muille mallipohjille.

3.1 Ylen mallipohjat

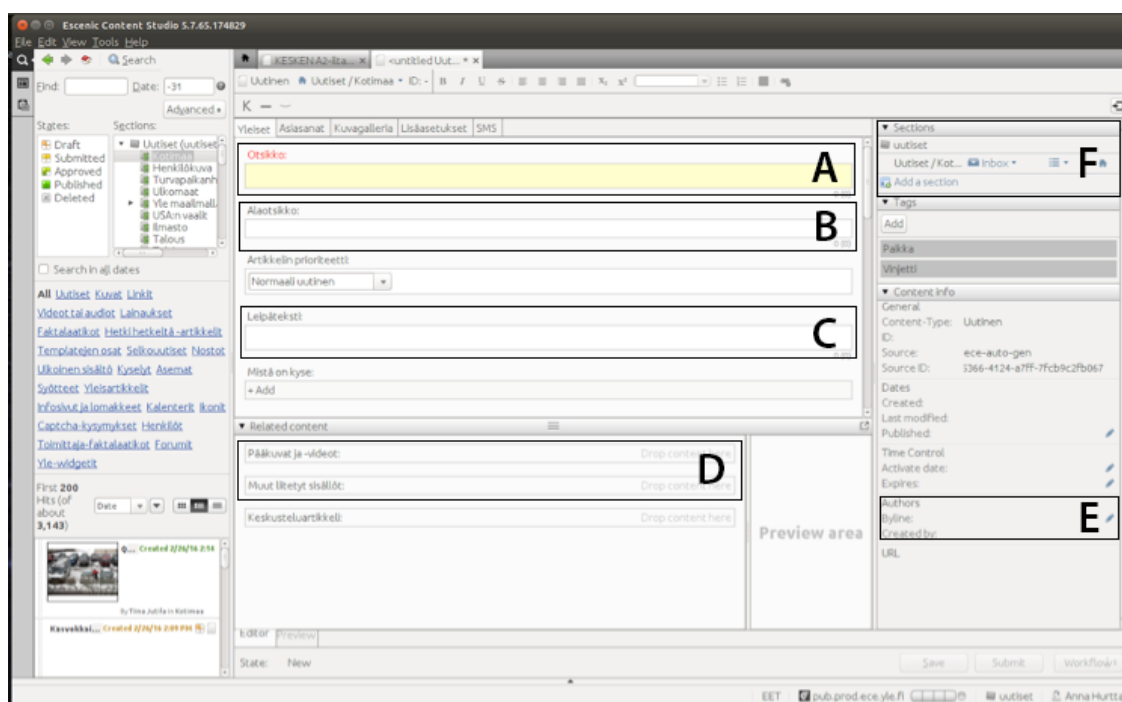
Ylellä kaikki uutiset kirjoitetaan Escenic Content Studioon tehtyyn mallipohjaan. Mallipohjia on esimerkiksi perusuutisille, feature-jutuille ja tietovisoille. Perusuutisen ja feature-jutun mallipohja on samanlainen, mutta niitä käytetään eri tavalla. Visoille on toteutettu julkaisujärjestelmän ulkopuolella käytettävä työkalu.

Mallipohjien kehityksen taustalla on työn automatisointi. Feature-jutun erikoistaitto ja tietovisojen muoto toistaa itseään, ja tämän vuoksi ne tulisi toteuttaa toimittajan työkaluiksi. Lisäksi Teemo Tebest mainitsee blogissaan [2, PlusDeskin tavoitteet] Plus-deskin kannalta sen, että itseään toistava työ ei inspiroi ja tämän vuoksi sellainen työ, joka toistaa itseään, on tarkoitettu automatisoitavaksi. Myös Plus-deskin tuottaja ja esimies Juho Salmisen [20] mukaan paljon toistavat kaavat on hyvä saada työkaluiksi, jotta plusdeskiläisille jää enemmän aikaa laajempien sisältöjen toteuttamiseen.

Perusuutispohja

Kuvassa 3 on kuvakaappaus Escenic Content Studioon tehdystä perusuutispohjasta, johon suurin osa uutisista kirjoitetaan. Lohko A on tarkoitettu uutisen otsikolle ja lohko B

uutisen alaotsikolle. Leipäteksti kirjoitetaan lohkoon C. Kaikki tekstit voi kirjoittaa suoraan niille varattuihin osiin, tai ne voi myös kopioida jostain muusta tekstitiedostosta. Uutisen pääkuvat ja -videot, jotka on tallennettu etukäteen Esceniciin, voi raahata lohkossa D varattuun kohtaan. Jos uutiseen halutaan sisällyttää erikoissisältöä, joka on toteutettu julkaisujärjestelmän ulkopuolella, se raahataan myös D-lohkoon. Näiden lisäksi uutispohjaan täytyy lisätä uutisen tekijät, joita voi lisätä E-lohkossa hakutoiminnolla. Osaston avulla uutiset luokitellaan omiin kategorioihin, joita ovat esimerkiksi urheilu ja politiikka. Osastot lisätään F-lohkossa.

Kuva 3. Escenicin perusuutispohja, johon uutiset kirjoitetaan.

Perusuutispohjalla tehdyt uutiset noudattavat samoja tyyliohjeita ja käyttävät saman veran palstoja. Kuvassa 4 on perusuutispohjalla julkaistu uutinen Yle Uutisten verkkosivustolla. Julkaistun uutisen sivu koostuu kolmesta palstasta. Lohko A on varattu itse uutiselle, ja lohko B koostuu senhetkisistä pääuutisista. C-lohkossa ovat listattuna luetuimmat ja tuoreimmat uutiset.

Jikomaat 25.2.2016 klo 11:52 | päivitetty 25.2.2016 klo 11:57

Raportti: Pekingissä nyt enemmän miljardöörejä kuin New Yorkissa

Kinan pääkaupunki nousi nyt ykkössijalle ensimmäistä kertaa. Raportin mukaan Kiinan miljardöörin yhteenlaskettu varallisuus on lähes 1,3 biljoonaa euroa.

Suosittale 6 henkilöä suosittelee tätä. Ole kavereistasi ensimmäinen.

Pekingissä asuu raportin mukaan 100 miljardööriä. Kuva: Diego Azubel / EPA

Peking on ensimmäistä kertaa ohittanut New Yorkin kaupungissa asuvien dollarimiljardöörin määrässä, kertoo kiinalainen Hurun-yhtiön keskeisvilkkona julkaisema raportti.

Pekingissä asuu raportin mukaan 100 miljardööriä, kun taas New Yorkissa heiltä asuu vain

A

Pääuutiset

Poliisi: Arvokuljetusryöstön yritykessä kyse järjestäytyneestä rikollisuudesta – Autoa kohti ammuttiin

Kotima

Turvallisuuspalveluja tarjoavan G4S-yhtiön arvokuljetusauto yrittettiin ryöstää Valtatie 1:llä Salon Suomessa joulukuun torstaina aamulla ennen kello yhdeksää. Tekijöistä tai heidän olipaikastaan ei ole vielä tietoa.

Klo 14:07

B

Luetuimmat

- Videokuva Suomusjärven arvokuljetuksen ryöstöpaikalta – Tehtäjä yhä karkuteillä, konetilaista käytetty
- Salossa ryöstetty arvokuljetus – aseistetut tekijät poistuneet paikalta
- Poliisikulun uudet vaatimukset poliisilla haluttava tärkein taito osata kirjoittaa
- Lehti: Yhdysvaltalainen matkapuhelinvalmistaja perusti yhtiön Saloon
- Seksileikki aikaa valikka kaikerterian selaimella

Tuoreimmat

- Naton uusi karttiharjoitus perjantaina kansanedustajien pohdittavaksi – tietoa ei saa kerto eteenpäin
- Saksan liittopäivät kiristi turvapaikkasääntöjä
- Olof Palmén muhusta 30 vuotta – Yle seuraa Ruotsin poliisin teotilastilaisuutta suorana
- 14.29 Poliisi jatkaa Sastaman palon tutkintaa – ”Selvämme kuka ja miksi”
- 14:10 Paikallinen nepponen jumittaa viivavuorot

C

Kuva 4. Yle Uutisten tavallinen verkkouutinen, jossa on käytössä yksi palsta leipätekstille [21].

Kun perusuutispohjalla tehtyä uutista lukee mobiililaitteella, B- ja C-lohkoja ei ole näkyvissä, jotta uutisen lukeminen olisi helpompaa. Uutisen jälkeen on kuitenkin listattuna aiheeseen liittyviä muita uutisia, tuoreimmat uutiset samasta kategoriasta ja luetuimmat uutiset viikon ajalta.

Feature-jutun mallipohja

Feature-jutulla tarkoitetaan pitkää tarinallista juttua, jonka pääosana voi olla visuaalisia elementtejä. Koska perusuutispohjan katsottiin olevan liian häiritsevää palstojen määrän takia, haluttiin kehittää ulkoasultaan rauhallisempi pohja feature-jutulle, jolloin lukukokemus etenkin isoilla näyttöpäätteillä olisi parempi. [20.]

Feature-mallipohjan kehitystä oli suunniteltu jo vuonna 2013, kun Plus-deski perustettiin. Silloin ei kuitenkaan ollut vielä niin suurta toimituksellista tarvetta pohjalle, joten kehitystä ei aloitettu. Hiljalleen Plus-deskiä alettiin lähestyä feature-jutuilla yhä enemmän, ja syksyllä 2015 feature-juttujen mallipohjan kehitys alkoi. Ensimmäinen mallipohjan avulla tehty feature-juttu julkaistiin 2015 vuoden loppupuolella. Kehitykseen vaikutti erityisesti

se, että toimittajat alkoivat yhä enemmän kirjoittaa sisällöltään featuren kaltaisia juttuja ja heille haluttiin tarjota uudenlaista tapaa tehdä uutisia. [20.]

Feature-juttu kirjoitetaan perusuutispohjaan samalla tavalla kuin perusuutinenkin, mutta ”Artikkelin tyyppi” -valikosta valitaan uutisen tyyppi feature. Esiasetuksena uutisen tyyppi on asetettu uutinen. Kun uutisen tyyppinä on feature, julkaistun uutisen ulkoasu eroaa perusuutispohjalla tehdystä uutisesta erityisesti palstojen käytön suhteen. Kuvassa 4 näkyy erikoistaitto Yle Uutisten verkkosivulla, kun artikkelin tyyppinä on feature. Kuvasta nähdään, että leipäteksti käyttää kahta palstaa yhden palstan sijaan. Tämän lisäksi feature-jutun fontit, kuvatekstit ja tekstin asettelut eroavat perusuutispohjalla tehdystä uutisista.

Kotimaa 23.1.2016 klo 10:33

Tuntemattoman sotilaan Roka 93-vuotiaan veljen vauhdikas elämä – ”Yhdellä kännykällä soitan, toiseen vastaan”

[Suosittu](#) 753 [Twitter](#)

Luetuimmat

1. Videokuva Suomalaisten arvokuljetuksen ryöstöpaikalta – Tekijät yhä karkuilla, koneturkusta käyty
2. Salossa ryöstetty arvokuljetus – asennettu tekijä postumeet paikalla
3. Poliisiloukun uudet vaatimukset – poliisiksi haluavan tärkein taito on osata kieltäytyä
4. Lehti: Yhdysvaltalainen markkapuhelinvalmistaja perusti yhtiön Saloon
5. Sekalle aikaa vaikka kalenteria seisaalla

Tuoreimmat

- 14:55 Keskustelut Jyväskylä-Helsinki junayhteyden nopeuttamisesta alkavat pian
- 14:48 Nato uusin kertaohjelmaa perinteinen kansanedustajien pohdintaväki – sitoa ei saa kertoa eteenpäin
- 14:43 Sakaa liittopäivät kiirei turvapaikkasääntöjä
- 14:40 Olof Palmén muhusta 30 vuotta – Yle seuraa Ruotsin poliisin tiedusteluja vuorokautta
- 14:29 Poliisi jatkaa Sastamalan palon tutkintaa – ”Selvittämme kuka ja miksi”
- 14:10 Paikallinen sopiminen jumiuttaa yksineuvottelut
- 14:07 Poliisi: Arvokuljetusryöstön yhteydessä kyse järjestäytyneestä rikollisuudesta – Autot kalliimmat ammuksin
- 14:06 Ilmaastonmuutos tuli myös lehterilavalle: ”Tämä aika muistetaan murrosvuotena”
- 13:59 Psykoterapeutti: Suhteen kopertaminen ilman selityksiä on henkistä väkivaltaa
- 13:54 Australia kasvoittaa puolustusbudjetiaan miljardoilla – lausutulla muun muassa 12 uutta sukellusvenettä
- 13:47 Apulainen ”Armo” väännyt a cappella
- 13:35 Miten Suomalaisten ryöstä lehtiä?

Kuva 5. Feature-mallipohjalla tehty uutinen, jossa on käytössä kaksi palstaa leipätekstille [22].

Feature-mallipohja ei mobiilissa eroa ulkoasultaan juurikaan perusuutisesta, minkä Salminen kertoo olevan harmillista lukukokemuksen kannalta [20].

3.2 Mallipohjien luonti Esceniciin

Escenicillä tuotetun verkkosivuston rakenne ja ulkoasu on määritelty Escenic-mallipohjilla (engl. templates). Verkkosivusto luodaan on demand -periaatteella eli vain silloin, kun tapahtuu pyyntö suorittaa verkkosivusto. Tällöin lukuisia mallipohjia ja tietokannasta noudettua sisältöä yhdistyy. Escenic-mallipohja on JavaServer Pages (JSP) -tiedosto, joka sisältää HTML-tunnisteita. Nämä HTML-tunnisteet määrittelevät ulkoasun elementtejä ja JSP-tunnisteita, joiden avulla dynaamiset elementit esitetään. [17, s. 5.] JSP:llä tarkoitetaan teknologiaa, joka tukee dynaamisten verkkosivustojen tekemistä siten, että Javaa on helpompi kirjoittaa HTML-sivuille erityisten JSP-tunnisteiden avulla. Tunnisteet näyttävät tältä: `<% %>`, jossa `<%` on aloitustunniste ja `%>` lopetustunniste. [23.]

4 Julkaisujärjestelmän ulkopuolella tehtävät sisällöt

Julkaisujärjestelmä on tarkoitettu pääosin tekstin ja kuvien julkaisun helpottamiseen. Kun halutaan julkaista jotain erikoissisältöä, julkaisujärjestelmä ei yleensä pysty siihen ja täytyy keksiä muita ratkaisuja. Teemo Tebestin NODA15-konferenssiin tekemissä luentokalvoissa [24] mainitaan kolme eri tapaa, jotka mahdollistavat erikoissisällön julkaisun verkkosivuille. Nämä kolme tapaa ovat erilliset ohjelmat, upotettavat iframet ja ohjelman sisään kirjoitettava koodi (inline code). Iframet näyttävät verkkosivun verkkosivuston sisällä niin, että toinen HTML-dokumentti tuodaan sivun sisälle iframe-elementin avulla [25].

Esimerkiksi La Times toteuttaa erikoissisällön erillisellä ohjelmalla ja Helsingin Sanomat upottaa uutisiinsa iframeja, jotka sisältävät erikoissisällön [24]. Tässä luvussa keskityn erikoissisällön tekemiseen koodaten, sillä sitä tapaa käytetään Ylessä.

4.1 Erikoissisällöt Ylessä

Ylessä verkon erikoissisältöä tekee Plus-deski, joka on perustettu tammikuussa 2013. Plus-deskin vastuulla ei ole tehdä sisältöä verkkoon yksin, vaan tarkoituksena on tehdä yhteistyötä muiden toimitusten kanssa. Kun Plus-deski aloitti toimintansa, koodaajia oli vain yksi. Nykyään Plus-deski koostuu kolmesta graafikosta, kahdesta koodaajasta ja

kahdesta tuottajasta, joista toinen on myös Plus-deskin esimies. [2, PlusDesk ja elämää hetkessä.]

Työt jakaantuvat Plus-deskin työntekijöille tasaisesti. Yksi graafikoista on erikoistunut animaatioiden tekemiseen, toinen käyttöliittymien suunnitteluun ja kolmas info- ja piirrosgrafiikan tekemiseen. Vaikka jokaisella onkin oma erikoisala, graafikot tekevät hieman jokaista työtä, vain animointiin on erikoistunut yksi graafikoista. Koodaajien työnjakoa ei voi erottaa yhtä selkeästi, vaan yleensä työt jaetaan aikataulujen mukaan. Tämän lisäksi jotkut toimittajat ovat luoneet toiseen koodaajaan enemmän suhteita, jolloin toimittaja lähestyy lähes aina sitä koodaajaa, jonka kanssa on tehnyt aiemmin töitä. [20.]

Tuottajan päätehtävänä on tarttua laajimpiin, vaikuttavimpiin ja näyttävimpiin aiheisiin ja toteuttaa ne aikataulun ja resurssien puitteissa. Tämä sisältää huolehtimisen siitä, että Plus-deskissä kehitetään parempia toteutustapoja etenkin mobiililaitteet huomioiden. Tuottaja tukee sisällöntuottajia työn eri vaiheissa ja huolehtii, että projektit ovat määriteltyjen tavoitteiden mukaisia. [26.] Esimiehen päätehtävänä on johtaa erikoissisältöä tekevän tiimin toimintaa ja samalla olla mukana erikoissisältöjen tuottamisessa Plus-deskin ja muiden toimitusten kanssa [27].

Ylessä erikoissisältö on pääasiassa sellaista, jota ei voi toteuttaa käytössä olevalla julkaisujärjestelmällä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että erikoissisältö upotetaan uutisartikkeliin ulkoisena sisältönä. Erikoissisältö poikkeaa perinteisistä uutisjutuista myös esitystavaltaan tai sisällöltään. Tällaisia erikoissisältöjä ovat esimerkiksi data-aineiston tutkimiseen tehtävät käyttöliittymät, laskurit ja erikoistaitot. [2, PlusDeskin tavoitteet.]

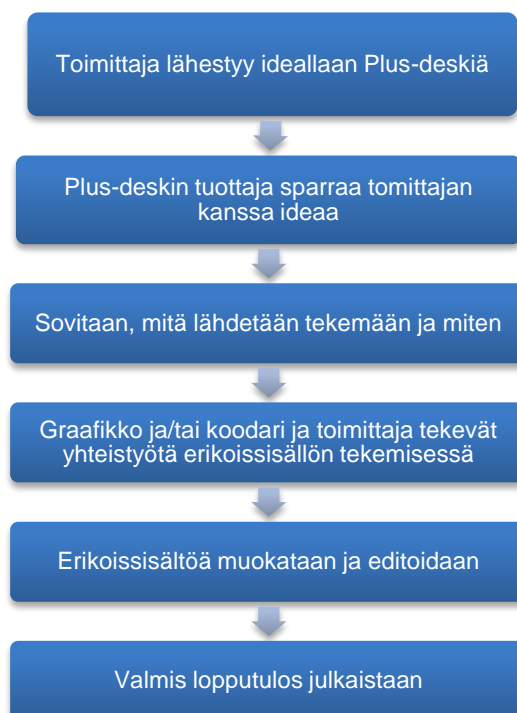
Datan käyttöliittymiä voivat olla esimerkiksi erilaiset karttavisualisoinnit. Laskuri voi olla painoindeksin laskemisen työkalu tai vaikka Suomen valtion budjetin tutkimiseen tarkoitettu laskuri. Erikoistaitolla tarkoitetaan sellaista toteutusta, joka eroaa ulkoasultaan perusuutispohjalla tehtävistä uutisista. Lisäksi erikoistaitot sisältävät usein toiminnallisuuksia, joita ei voi toteuttaa julkaisujärjestelmällä. [2, PlusDeskin tavoitteet.] Tällainen toiminnallisuus voi olla esimerkiksi usean jutun upottaminen samaan artikkeliin, jolloin uutiseen täytyy rakentaa jonkinlainen navigaatio, jonka avulla eri juttuja voi lukea saman artikkelin sisällä. Navigaatio on toteutettu muun muassa uutiseen ”Susinarttu, evakko ja mamu – kolme kertomusta epäluulosta ja vihasta”, ks. <http://yle.fi/uutiset/8715849>, jossa samaan artikkeliin on sisällytetty kolme eri juttua.

Plus-deskissä on pyritty myös uusien teknisten tapojen toteutuksien testaukseen uutisjutuissa. Ideoita käydään läpi Plus-deskin omissa kokouksissa. Esimerkkinä uusista keiluista ovat uudet 360-videot ja virtuaalisen todellisuuden lisääminen uutisten lukemiseen erityisesti mobiilissa [20]. Tästä esimerkkinä on uutinen ”Loikka vapauteen”, joka kertoo Gazan parkournuorista, ks. <http://yle.fi/uutiset/8686254>.

Työprosessi

Kun toimittaja lähestyy Plus-deskiä ideallaan, hänen olisi hyvä kertoa, mistä aiheesta on juttua tekemässä, minkälainen aineisto on saatavilla ja minkä viestin toimittaja haluaa jutullaan välittää. Tällöin vältetään ideoimasta juttua teknologiahähtöisesti sisällön sijaan. Toimittajan kertomat jutun taustat helpottavat päätöstä, onko jokin graafinen tai tekninen ratkaisu sisällön kannalta järkevä toteuttaa. [2, Toimittaja: Älä pyydä aikajanaa!]

Jos päätetään alkaa tehdä erikoissisältöä, seuraava vaihe on miettiä, mikä toteutustapa valitaan ja kuka sitä alkaa tehdä [2, Toimittaja: Älä pyydä aikajanaa!]. Tässä pohdinnassa tuottajan rooli on tärkeimmillään, jotta jutun ydinasia saadaan selvitettyä. Työn laajuudesta riippuen työn suunnitteluun osallistuu eri määrä ihmisiä. Jos uutisjuttu on laaja, sitä ovat suunnittelemassa tuottaja, toimittaja ja teknisen toteutuksen tekijät eli koodari ja/tai graafikko. Jos uutisjuttu on suppeampi, toimittajan ja tekijöiden suunnittelupanos on riittävä. [20.] Kuvio 1 ovat esiteltynä työprosessin eri vaiheet yksinkertaistettuna.

Kuvio 1. Erikoissisältö ideasta julkaisuun.

Jotta uutisjutuista tulisi parempia, Teemo Tebest [2, Toimittaja: Älä pyydä aikajanaa!] mainitsee tärkeiksi asioiksi puhumisen ymmärrettävällä tavalla, ongelmien ratkaisun ominaisuuksien ja palveluiden rakentamisen sijaan, palautteen hakemisen eri tavalla ajattelevilta ihmisiltä ja lukijoiden kallisarvoisuuden. Tämän lisäksi Plus-deski on laatinut työntekoa helpottamaan kysymyslistan [28], jonka avulla toimittajan ja Plus-deskiläisten on helpompi edetä juttuprosessin kanssa. Kysymyslistan kysymykset on jaettu kolmeen eri vaiheeseen, ja kysymykset keskittyvät eri alueisiin. Kysymyksiin olisi hyvä löytyä vastaukset, mutta huomioitavaa on, että toimittajalla ei tarvitse olla vastauksia kaikkiin kysymyksiin, ennen kuin hän voi lähestyä Plus-deskiä. Kuvion 2 kaavioon on kuvattu kysymyslistan vaiheet ja kysymykset.

Ensimmäinen vaihe	Toinen vaihe	Kolmas vaihe
<ul style="list-style-type: none"> • Miksi juttu kannattaa tehdä? • Mikä on jutun oivallus? • Mitä juttu lupaa lukijalle? • Kenelle juttu on suunnattu? 	<ul style="list-style-type: none"> • Mikä muoto tukee sisältöä parhaiten? • Onko juttu riittävän kiinnostava/tärkeä, jotta juttuun kannattaa käyttää työaika? • Onko juttu osa suurempaa kokonaisuutta? 	<ul style="list-style-type: none"> • Onko juttuun saatavilla tausta-aineistoa? • Millaisia teknisiä vaatimuksia jutulla on? • Millainen on jutun kuvitus? • Millainen aikataulu jutulla on? • Toimiiko juttusuunnitelma mobiilissa? Jos ei, kannattaako sitä tehdä? • Kuka vastaa otsikoinnista ja jutun editoinnista? • Millainen on sosiaalisen median rooli?

Kuvio 2. Plus-deskin kysymyslista juttujen suunnittelun auttamiseksi [28].

4.2 Erikoissisällön tekninen toteutus

Plus-deskissä erikoissisällön tekninen toteutus tehdään pääosin käyttäen HTML:ää, CSS:ää ja jQueryä. Tyylitiedosto tehdään Lessillä, joka konvertoidaan CSS-muotoon. Less on CSS-kieltä laajentava tapa kirjoittaa CSS:ää, mikä mahdollistaa muuttujien ja funktioiden käytön [29]. Lähes jokaisen erikoissisällön pohjalla on mallipohja, joka sisältää HTML-, JavaScript- ja CSS-tiedostot. Tämä mallipohja helpottaa työtä, sillä siinä on määritelty lähes jokaisessa työssä tarvittavia metodeja. Tiedostot ovat yleisesti ladattavissa Yle Uutisten GitHubista osoitteesta <https://github.com/Yleisradio/yle-uutiset>.

Esimerkkikoodissa 1 on mallipohjan JavaScriptiä [30], jossa YleApp-muuttujalle on määritelty metodeja numeroiden muotoiluun ja pyöristämiseen (rivit 3–13), osoitepolkujen määrittelyyn (rivit 14–23), erikoissisällön leveyden määrittelyyn (rivit 25–34) ja kuvien polkujen määrittelyyn (rivit 36–39). Init-metodissa kutsutaan määriteltyjä metodeja, ja myöhemmin kutsutaan yleApp.init(), joka suorittaa JavaScript-tiedoston.

```

1  $(function () {
2      var yleApp = {
3          formatNr: function (x, addComma) {
4              x = x.toString().replace(/\\B(?=(\\d{3})+(?!\\d))/g, '&nbsp;');
5              x = x.replace('.', ',');
6              if (addComma === true && x.indexOf(',') === -1) {
7                  x = x + ',0';
8              }
9              return (x === '') ? 0 : x;
10         },
11         roundNr: function (x, d) {
12             return parseFloat(x.toFixed(d));
13         },
14         setPath: function () {
15             if (location.href.match('http://yle.fi/plus/yle')) {
16                 yleApp.path = 'http://yle.fi/plus/yle/2015/' + yleApp.projectName + '/';
17             }
18             else if (location.href.match('http://yle.fi')) {
19                 yleApp.path = 'http://yle.fi/plus/2015/' + yleApp.projectName + '/';
20             }
21             else {
22                 yleApp.path = '2015/' + yleApp.projectName + '/';
23             }
24         },
25         getScale: function () {
26             var width = $('#esi-vis').width();
27             if (width >= 578) {
28                 $('#esi-vis').addClass('wide');
29                 return true;
30             }
31             if (width < 578) {
32                 $('#esi-vis').removeClass('wide');
33                 return false;
34             }
35         },
36         initMediaUrls: function () {
37             $.each($('.handle_img', '#esi-vis'), function (i, el) {
38                 $(this).attr('src', yleApp.path + 'img/' + $(this).attr('data-src'));
39             });
40         },
41         init: function () {
42             yleApp.projectName = '';
43             yleApp.setPath();
44             yleApp.getScale();
45             $(window).resize(function () {
46                 yleApp.getScale();
47             });
48             yleApp.initMediaUrls();
49         }
50     }
51     yleApp.init();
52 });

```

Esimerkkikoodi 1. Script.js-tiedosto, jota käytetään erikoissisällön pohjana [30].

Kun erikoissisältö on valmis, projektikansio siirretään palvelimelle, josta se on saatavilla ulkoisesti. Escenicissä luodaan erikoissisällölle tarkoitettu mallipohja, joka on nimeltään ulkoinen sisältö. Ulkoisella sisällöllä tarkoitetaan juuri sellaista sisältöä, jota ei ole mahdollista toteuttaa julkaisujärjestelmällä ja joka haetaan sivustolle muualta. Ulkoisen sisällön mallipohjaan kirjoitetaan osoitepolku erikoissisällön index.html-tiedostoon. Tämän lisäksi artikkeliin tulee täyttää osoitepolut kaikkiin CSS- ja JavaScript-tiedostoihin, joita erikoissisältö käyttää (kuva 6). Kun kaikki tarpeellisen kohdat on täytetty, ulkoinen sisältö julkaistaan.

The image shows a web interface with three tabs: 'Yleiset', 'ESI-upotus', and 'Flickler-upotus'. The 'ESI-upotus' tab is active. Below the tabs, there are three input fields: 'URL:', 'CSS-resurssien osoitteet:', and 'JavaScript-resurssien osoitteet:'. Each input field is followed by a '+ Add' button.

Kuva 6. Ulkoisen sisällön mallipohja, johon täytetään erikoissisällön käyttämät resurssit.

Jotta ulkoinen sisältö tulee näkyville Yle Uutisten verkkosivulle, se täytyy liittää perusuu-
tispohjalla tehtyyn artikkeliin. Tämä tehdään raahaa ja pudota -menetelmällä niin, että
ulkoisen sisällön välilehti raahataan uutisartikkelin muut liitetyt sisällöt -kohtaan. Ulkoisen
sisällön voi asettaa näkymään ennen leipätekstiä tai sen jälkeen. Jos erikoissisältö on
tehty erikoistaitolla siten, että se käyttää enemmän kuin yhtä palstaa, täytyy vielä perus-
uutispohjan Lisäasetukset-välilehdellä kirjoittaa artikkelikohtaiseen asetusosioon con-
gif.article.wide tai config.article.full riippuen siitä, käyttääkö tehty erikoissisältö uutispoh-
jan kahta vai kolmea palstaa.

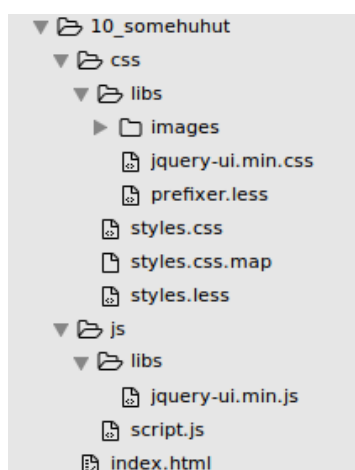
Vaikka erikoissisällöt antavatkin paljon mahdollisuuksia erilaisille toteutuksille, niiden
huonoina puolina ovat muokkausvaikeudet. Jos esimerkiksi erikoissisällön tekstiin täytyy
tehdä muutoksia, ne onnistuvat vain koodaajan tekemänä. Tämä johtuu siitä, että eri-
koissisältöön ei pääse käsiksi julkaisujärjestelmästä. Jotta säästytäisiin mahdollisimman
pienillä muokkauksilla, esimerkiksi kaikki tekstit, jotka on tarkoitus lisätä erikoissisältöön,
olisi hyvä tarkistaa ennen niiden lähettämistä koodaajalle.

5 Esimerkkitapaus erikoissisällön teknisestä toteutuksesta

Tässä luvussa esittelen yhden tekemäni erikoissisällön työprosessin ja teknisen toteu-
tuksen. Valitsin esimerkkijutuksi uutisen otsikolla ”Näin somehuhusta tulee ”totta” – tar-
kastelussa kolme vastamedian uutista”, ks. <http://yle.fi/uutiset/8420146>. Uutista olisi ollut
vaikea toteuttaa selkeässä muodossa pelkän julkaisujärjestelmän avulla, sillä jutusta
olisi tullut hyvin sekava ja pitkä. Tämän lisäksi aihe oli kiinnostava sisällöltään, joten siitä
pätettiin tehdä erikoissisältöä.

Uutisjutussa tarkasteltiin kolmea vastamedian uutista, jotka sisältävät asiavirheitä. Nämä asiavirheet tuli osoittaa uutisen tekstistä, ja niistä tuli kertoa asiantuntijoiden avulla muodostettu fakta eli tuli kertoa, miten asia oikeasti on. Tämän lisäksi esimerkkiuutisista kirjoitettiin analyysit, jotka haluttiin sisällyttää uutiseen. Koska uutisesta oli tulossa pitkä, päätettiin selkeyden vuoksi piilottaa analyysit napin painalluksen taakse. Tekniseen toteutukseen meni aikaa noin 2,5 työpäivää.

Tämän erikoissisällön kansiorakenne on nähtävissä kuvassa 7. Index.html-tiedosto sisältää kaiken erikoissisällön tekstin esimerkkiuutisista niiden analyysihin. CSS-kansio sisältää tyylitiedostot, jotka määrittelevät erikoissisällön tyylin. JS-kansiossa on script.js-tiedosto, jossa on määritelty erikoissisällön toiminnallisuudet. Näitä toiminnallisuuksia ovat faktan näyttäminen, kun osoittimen vie alleviivatun osion päälle, ja uutisanalyysin näyttäminen Lue tarkempi analyysi -nappia painettaessa. Tämän lisäksi JS-kansioon on myös liitetty jQueryn User Interfacen tiedostot, joita tietyt toiminnallisuudet tarvitsevat toimiakseen.

Kuva 7. Esimerkkijutun kansiorakenne.

Aloitin teknisen toteutuksen, kun olin saanut tekstimateriaalin kirjoittavilta toimittajilta. Teknisen toteutuksen alussa ei ollut vielä määritelty ulkoasua, joten keskityin vain toiminnallisuuksien tekemiseen. Index.html-tiedostossa erikoissisältö kirjoitetaan aina figure-tunnisteisiin, joiden sisälle voi tehdä haluamiaan divejä ja muita osia. Ensimmäisenä kopioin saadut tekstit index.html-tiedostoon kappaleittain. Esimerkkikoodissa 2 on

ote index.html-tiedostosta, jossa on näkyvillä leipätekstiä. Ne kohdat, jotka haluttiin osoittaa leipätekstistä vääriksi väitteiksi, laitoin linkkitunnisteiden sisälle (<a /a>), jotta niihin saisi lisättyä vihjetekstit (engl. tooltip), jotka toimivat myös mobiililaitteilla.

```

1 <figure id="esi-vis" class="esi-vis">
2 <div class="text_container">
3   <div class="black_box">
4     <p class="black_box_text">Esimerkkijuttu MV-lehdestä</p>
5   </div>
6   <div class="wrong_news">
7     <h2>PÄIVITETTY!! Liisa Mariapori: Suomeen pakkolainsäädännöllä 1&nbsp;250&nbsp;000 pakolaista!</h2>
8     <h3><a><span class="wrong_text" data-tooltip="1">Hallitus valmistelee Rovaniemen kaupunginallituksen
9     jäsenen Liisa mariaporin mukaan pakkolainsäädäntöä salassa:</span></a><span class="number_color">1</
10    span><a><span class="wrong_text" data-tooltip="2"> jokaisen kunnan on otettava 25 % väestöpohjastaan
11    pakolaisia!<span class="number_color">2</span></span></a></h3>
12    <p>Rovaniemen kaupunginvaltuutettu ja kaupunginhallituksen jäsen Liisa Mariapori kirjoitti äskettäin
13    vastauksena <span class="sencored">Xxxx xxx</span>n Facebook-päivitykseen "Suomi jo menossa
14    ryminällä rotkoon" järkyttävää tietoa, jonka mukaan Suomeen kaavailaan salassa pakkolakia, jonka
15    kautta Suomeen otettaisiin 1 250 000 pakolaista.</p>
16    <p>Liisa Mariapori kirjoittaa:</p>
17    <p>"Kun teet tarkat laskelmat <span class="sencored">Xxxx</span>, niin tee ne hallituksen ilmeisesti
18    salaisten suunnitelmien mukaan. <a><span class="wrong_text" data-tooltip="3">Rovaniemen
19    kaupunginvaltuustossa 23.9.</span></a><span class="number_color">3</span> pitivät <a><span class="
20    wrong_text" data-tooltip="4">SPR:n, poliisin ja maahanmuuttoviraston edustajat</span></a><span class="
21    number_color">4</span> meille valtuutetuille infotilaisuuden, jossa käsiteltiin tätä
22    pakolaiskysymystä."</p>

```

Esimerkkikoodi 2. Ote index.html-tiedoston koodista.

Lisäsin vihjetekstit data-attribuutteja hyödyntäen, koska vihjetekstien lisäämisen tuli onnistua dynaamisesti. Data-attribuutteja käytetään räätälöidyn datan säilytykseen. Data-attribuutit ovat sivulle ja sovellukselle yksityisiä. Kun data on säilöetty data-attribuuttien avulla, siihen pääsee käsiksi JavaScriptillä. Data-attribuutit koostuvat kahdesta osasta, jotka ovat attribuutin nimi ja arvo. [31.]

Esimerkkikoodissa 3 on nähtävillä index.html-tiedostossa olevien vihjetekstien data-attribuutin nimi "data-tooltip" ja arvo. Annoin jokaiselle data-tooltipille juoksevan numeron yhdestä alkaen. Juokseva numero viittaa JavaScript-tiedostoon tekemääni taulukkoon, josta haetaan juoksevan numeron perusteella selvitystekstit avautuviin vihjetekstilaatikoihin JavaScriptillä. Taulukko on muotoa var data = { 1: 'selvitysteksti', 2: 'selvitysteksti', ..., 18: 'selvitysteksti'}.

```

<h3><a><span class="wrong_text" data-tooltip="1">Hallitus valmistelee Rovaniemen kaupunginallituksen jäsenen Liisa mariaporin mukaan
pakkolainsäädäntöä salassa:</span></a><span class="number_color">1</span><a><span class="wrong_text" data-tooltip="2"> jokaisen
kunnan on otettava 25 % väestöpohjastaan pakolaisia!<span class="number_color">2</span></span></a></h3>

```

Esimerkkikoodi 3. Data-tooltpien luonti index.html:ssä.

JavaScript-tiedostossa loin metodin nimeltä `initTooltips`, jossa alustetaan vihjetekstit. Vihjetekstien näyttämiseen hyödynsin jQuery User Interfacen Tooltip-pienohjelmaa. Tooltip-pienohjelma korvaa natiivit vihjetekstit ja antaa mahdollisuuden räätälöidä vihjetekstien sisältöä ja ulkoasua helpommin. [32.] Esimerkkikoodissa 6 alustin tooltip-pienohjelman ja annoin vihjeteksteille ominaisuuksia sekä määrittelin, mitä vihjetekstit sisältävät ja mille osalle vihjetekstit annetaan.

```

40  initTooltips: function(){
41      $('.text_container', '#esi-vis').tooltip({
42          track: true,
43          items: "[data-tooltip]",
44          content: function(){
45              var number = $(this).attr('data-tooltip');
46              return '<p><strong>Selvitys ' + number + '</strong></p>' + data[number];
47          }
48      });
49  },

```

Esimerkkikoodi 6. Vihjetekstien alustus.

”Track: true” -valinnalla (rivi 42) asetin vihjetekstilaatikon seuraamaan osoittimen liikettä. Koska tooltip-pienohjelma [32] näyttää oletusasetuksena vihjetekstinä otsikkoattribuutin, items-valinnalla (rivi 43) täytyi kumota tämä oletusasetus, jotta räätälöidyn vihjetekstin näyttäminen onnistuisi. Annoin items-valinnalle kohteeksi avata data-tooltip-attribuutin sisällön, jonka määrittelin vielä erikseen content-kohdassa (rivi 44). Contentin sisällöksi asetin funktion, jossa etsitään number-muuttujalle aktiivisena olevasta attribuutista data-tooltipin numero (rivi 45). Tämä numero on siis index.html-tiedostossa annettu juokseva numero. Data-tooltipin numeron avulla sain haettua tekemästäni taulukosta oikean selvitystekstin vihjetekstilaatikkoon `data[number]`-komennolla (rivi 46). Komennossa `data` viittaa tekemäni taulukon nimeen ja `[number]` on luku, joka saadaan data-tooltipin arvosta. Lopuksi funktio palauttaa vihjetekstin, jonka sisältönä on selvityksen numero ja selvitysteksti (rivi 47). Vihjetekstilaatikon lopputulos on nähtävillä kuvassa 6.

Kuva 8. Vihjetekstin näyttäminen, kun osoitin on alleviivatun kohteen päällä [33].

Toinen haluttu toiminnallisuus oli uutisanalyysin näyttäminen napin painalluksesta. Kirjoitin jokaisen uutisanalyysin tekstit omiin diveihin ja asetin divien oletustyyliksi `display:none`, jotta tekstit eivät olisi automaattisesti näkyvissä. Lisäksi käyttämäni `slideToggle`-metodi muuttaa elementin näkyvyyttä `display`-ominaisuutta hyödyntäen [34]. `Script.js`-tiedostossa alustin `initMoreInfo`-metodin ja tein `click`-funktion (esimerkkikoodi 7).

```

55  initMoreInfo: function(){
56      $('#esi-vis').on('click', '.read_more_cont', function (e) {
57
58          if ($(this).text() == 'Lue tarkempi analyysi'){
59              $(this).text('Näytä vähemmän');
60          }else{
61              $(this).text('Lue tarkempi analyysi');
62          }
63          $(this).siblings('.info_container').slideToggle();
64      });
65  },

```

Esimerkkikoodi 7. `initMoreInfo`-metodi.

Click-funktiossa määrittelin Lue tarkempi analyysi -laatikon painikkeeksi kyseisen divin luokkanimeä käyttäen (rivi 56). Klikkaamalla painiketta analyysi tulee näkyviin ja menee piiloon `slideToggle()`-metodilla (rivi 63). `SlideToggle`-metodi animoi `info_container`-elementin korkeutta, jolloin elementin alapuolella olevat elementit liukuvat alaspäin tai ylöspäin. Kun analyysi tulee näkyviin, `info_container`in `display`-ominaisuus muuttuu `none`sta

inlineksi. Kun samaa painiketta painaa uudestaan, analyysi menee piiloon ja display-ominaisuus palaa noneen. [34.]

Jotta painike olisi käytettävyydeltään parempi, sidoin click-funktioon vielä tekstin vaihtumisen sen mukaan, onko analyysi näkyvissä vai ei. Toteutin sen ehtolauseella niin, että klikkaushetkellä tarkistetaan, onko klikatun elementin tekstinä ”Lue tarkempi analyysi” vai ei. Jos teksinä on ”Lue tarkempi analyysi”, toteutuu if-lause ja tekstiksi vaihtuu ”Näytä vähemmän”. Mikäli if-lause ei pidä paikkansa, toteutuu else-lause ja tekstiksi vaihtuu takaisin ”Lue tarkempi analyysi”. Esimerkkikoodissa 7 tämä tapahtuu riveillä 58–62.

Toiminnallisuuksien toteuttamisen jälkeen keskityin erikoissisällön ulkoasuun. Ulkoasun suunnitteli yksi graafikoista, ja toteutin sen suunnitelman mukaan. Koska esimerkkiuutiset haluttiin selkeästi erottaa uutisen muusta leipätekstistä, esimerkkiuutisten taustalle valittiin taustaväriksi haalea keltainen ja jokaisen esimerkkiuutisen alkuun kirjoitettiin mustalle taustalle tieto, mistä uutinen on alun perin otettu. Asiavirheet tuli alleviivata punaisella, ja ne tuli myös numeroida selkeyden vuoksi. Tämän lisäksi esimerkkiuutisten fontiksi valittiin Georgia. Kuvassa 9 on lopputulos esimerkkiuutisen ulkoasusta. Koska analyysit olivat Ylen toimittajien kirjoittamia, analyysien tyyli pidettiin Yle Uutisten tekemien uutisten mukaisena ilman erityisiä tyylimuotoiluja.

Kuva 9. Erikoissisällön esimerkkiuutisen lopullinen ulkoasu [33].

Erikoissisältö toteutettiin yhden palstan levyisenä, koska lisäpalstat eivät olisi tuoneet uutiseen lisäarvoa. Kun erikoissisältö liitettiin Escenicissä perusuutisen mallipohjaan, johon toimittajat olivat kirjoittaneet otsikon, alaotsikon ja leipätekstiä, se asetettiin näkyväksi leipätekstin jälkeen. Tähän vaikutti se, että perusuutispohjaan oli kirjoitettu leipätekstiä, jossa ohjeistettiin, miten uutista luetaan.

6 Mallipohjien käytön vaikutukset

Feature-juttujen tekemisen helppous mallipohjan avulla on ollut hyödyllistä Plus-deskille. Plus-deskin alkuaikoina työt olivat pääasiassa erikoistaittoja ja testejä. Kun näitä juttuja alettiin tehdä enenevässä määrin, mallipohjien tave kasvoi. Tästä hyvänä esimerkkinä on Henkilökuva-juttusarja, joka aloitettiin heinäkuussa 2015 (<http://yle.fi/uutiset/henkilokuva>). Henkilökuva on kerran viikossa julkaistava juttusarja, jossa haastateltavana on jollain tavalla ajankohtainen henkilö. [20.]

Plus-deskiltä oli Henkilökuva-juttusarjan kehityksessä mukana tuottaja ja graafikko. Etenkin graafikko oli tiiviisti mukana konseptin suunnittelussa. Henkilökuvien tekninen toteutus oli aluksi Plus-deskin vastuulla, mutta tarkoituksena oli siirtyä feature-mallipohjan käyttöön heti, kun se olisi toimintakunnossa. Henkilökuvien ensimmäisen ulkoasun suunnitteli yksi Plus-deskin graafikoista, mutta lopullisen feature-pohjan ulkoasu suunniteltiin kehitystiimissä. [20.]

Henkilökuvien ja muiden erikoistaittojen tekemisen työprosessi ilman mallipohjaa oli monimutkaisempi kuin nykyään, sillä nyt työprosessissa ei ole mukana teknistä toteutusta, jolloin työvaiheitakin on vähemmän ja työvoimaa tarvitaan vähemmän. Kun Plus-deski vastasi teknisestä toteutuksesta, toimittajan piti lähettää tekstit koodaajalle, jotta ne voitiin lisätä erikoissisältöön. Kun taitto oli valmis, koodaaja lähetti esikatselulinkin jutusta toimittajalle, ja jos korjattavaa löytyi, toimittajan piti lähettää muokkaukset koodaajalle. Nykyään toimittaja voi itse kirjoittaa tekstin julkaisujärjestelmään ja muokkaus onnistuu samassa paikassa ilman ylimääräisiä vaiheita.

Henkilökuvien tekeminen vei myös paljon aikaa Plus-deskissä, jolloin muille jutuille jäi vähemmän toteutusaikaa. Esimerkiksi elokuussa 2015 Henkilökuva-juttuja julkaistiin viisi [35] ja jokaisen jutun tekniseen toteutukseen tuli varata aikaa puolikkaasta työpäivästä

kokonaiseen työpäivään, sillä juttua saatettiin muokata useita kertoja. Tämä tarkoittaa käytännössä, että Henkilökuvien tekemiseen voi laskea menneen kuukaudessa yhdeltä henkilöltä viikon työaika. Koska erikoistaittoja, jotka eivät vaatineet erillisiä toiminnallisuksia, tehtiin Henkilökuvien lisäksi muitakin, on selvää, että mallipohjien käyttöönoton myötä aikaa on jäänyt vaativammille toteutuksille.

Mallipohjien vaikutukset ovat myös nähtävissä juttujen muodon muuttumisessa. Plus-deskissä tilastoidaan kaikki julkaistut jutut, ja tilastoista selviää, että etenkin vuoden 2015 kesällä julkaistiin paljon erikoistaittoja ja testejä. Esimerkiksi elokuussa 2015 Plus-deski julkaisi 24 juttua, joista 14 vaati koodaajan panosta ja loput kymmenen juttua olivat sellaisia, joihin tarvittiin ainoastaan graafikon työpanos. Näistä 14 jutusta yhdeksän tehtiin erikoistaitolla ilman interaktiivisuutta. Erikoistaittojen lisäksi jutuista kolme oli testejä ja vain kaksi jutuista oli sellaisia, joita ei olisi voinut toteuttaa ilman koodaajan apua nykyisillä työkaluilla. [35.]

Kun tilannetta verrataan vuoden 2016 alkuvuoteen eli tammi–helmikuuhun huomataan, että koodaajien työpanosta vaativia juttuja on tehty 14. Juttuja on tehty vähemmän, mutta esimerkiksi juuri erikoistaittoja, jotka eivät sisällä interaktiivisuutta tai toiminnallisuksia, ei ole tehty yhtään mallipohjan käyttöönoton myötä. Näiden juttujen tilalla on kokeiltu esimerkiksi 360-videota ja tehty laajempia projekteja. [36.]

Vaikutukset eivät näy vain feature-juttujen erikoistaitoissa, vaan myös testien teknisten toteutuksien tekemisessä. Testejä oli tehty neljä tammi–helmikuussa, mutta visojen tekemiseen tarkoitetun työkalun käyttöönoton jälkeen (helmikuu 2016), testien tekeminen onnistuu pääosin työkalulla, jolloin toimittaja voi tehdä testin alusta loppuun itse ilman koodaajan apua [36]. Poikkeuksena ovat sellaiset testit, jotka ovat enemmän datapohjaisia ja joiden ulkoasu poikkeaa jollain tavalla työkalulla tehtävästä testistä. ”Testaa, mikä liikunta sopii sinulle parhaiten – paini, sauvakävely vai jokin ihan muu? -testi, ks. <http://yle.fi/urheilu/8597200>, on hyvä esimerkki juuri tällaisesta testistä.

Koska työtä on automatisoitu mallipohjien ja työkalujen käyttöönotolla, aikaa on selvästi jäänyt suurten projektien tekemiseen. Nämä projektit ovat yleensä pidempiä ja tekninen toteutuskin on niissä vaativampaa. Tästä esimerkkinä on Koulukorjaamo-projekti, ks. <http://yle.fi/uutiset/8603283>, jossa tutustutaan yksilöllisen oppimisen malliin. Plus-deskin

panos tässä projektissa on ollut toteuttaa verkkosivu Koulukorjaamo-projektin uutisille ja muille osille.

Juho Salmisen [20] mukaan seuraavaksi toimittajan työkaluksi olisi hyvä saada järjestettävä taulukko, sillä niitä tehdään melko paljon eivätkä ne ole liian monimutkaisia. Työprosessi järjestettävää taulukkoa tehdessä noudattelee lähes aina samaa kaavaa, ja ulkoasullisesti taulukko on aina samannäköinen, joten automatisointi olisi järkevä ajatus. Järjestettävä taulukko on esimerkiksi jutussa ”Tökkiikö netti? – Katso kaistamittarista, kuinka nopeita yhteydet ovat kotikunnassasi”, ks. <http://yle.fi/uutiset/8142303>.

Vaikka vertailuni kohteena ei ole sama aikaväli, on mallipohjien käyttöönotolla selkeästi ollut vaikutuksia Plus-deskin työhön. Tämä näkyy siinä, ettei erikoistaittoja ja yksinkertaisia visoja enää tehdä Plus-deskin toimesta. Koska yksinkertaiset ja samaa kaavaa noudattavat toteutukset ovat osin automatisoituja, Plus-deskille on jäänyt enemmän aikaa laajojen projektien toteuttamiseen ja uusien teknisten toteutustapojen testaukseen.

Tulevaisuuden Plus-deski

Mallipohjien kehitys ja käyttöönotto on antanut Plus-deskille mahdollisuuden kehittää tekemistään ja samalla myös hyödyntää itse kehitettyjä mallipohjia. Ylen uudessa strategiassa [37], joka on nimeltään 2020, mainitaan uusien ilmaisu- ja kerrontatapojen kehittäminen ja sisältöjen laajempi jakaminen verkossa. Strategiassa mainitaan tavoitteiksi myös uusien teknologioiden ja työtapojen kehittäminen. Kaikki nämä tavoitteet tukevat myös Plus-deskin omia tavoitteita ja kärkihankkeita [38]. Kärkihankkeiksi Plus-deski on nimennyt

- näyttävät feature-artikkelit (etenkin mobiililaitteilla)
- datajournalismin
- liikkuvan kuvan käytön
- osaamisen kehittämisen [38].

Nämä kärkihankkeet noudattelevat myös kehityssuuntia, joiden ennustetaan nousevan trendeiksi seuraavina vuosina. Mobiililaitteet ovat viime vuosina tulleet yhä suosituimmiksi, ja esimerkiksi Isossa-Britanniassa jo yli puolet viiden kansallisen lehden lukijoista

lukee uutiset mobiililaitteella. Tämän kehityksen vuoksi uutistoimistojen tulisikin yhä enenevässä määrin keskittyä erikoissisältöä tuottaessaan mobiililaitteilla uutisia lukeviin kuluttajiin. [39.]

Etenkin liikkuvaa kuvaa ja 360-videota ja virtuaalista todellisuutta hyödyntävät uutisjutut tekivät tuloaan jo vuonna 2015. The New York Times julkaisi marraskuussa 2015 sovelluksen NYT VR, joka tarjoaa vaikuttavia 360-videoita ja virtuaalista todellisuutta hyödyntäviä uutisjuttuja. Samalla kun sovellus julkaistiin, The New York Times tarjosi tilaajilleen Google Cardboard -lasit, joiden avulla sovelluksessa voi syventyä paremmin virtuaaliseen todellisuuteen. [39.]

Ylen Plus-deski on kokeillut virtuaalista todellisuutta parissa uutisjutussa. Ensimmäinen kokeilu tehtiin marraskuussa 2015, ja uutinen keräsi tavanomaista enemmän lukijoita. Virtuaalista todellisuutta onkin tarkoitus kokeilla tulevaisuudessa yhä enemmän uutisjuttujen yhteydessä, ja näitä ideoita mietitään juuri Plus-deskin pitämässä omissa kokouksissa. Tärkeä asia Plus-deskille on lisäarvon tuottaminen lukijalle, jolloin pääpaino ei saa olla pelkästään visualisoinnissa [20].

7 Yhteenveto

Insinööriyössä tarkasteltiin, millaisia vaikutuksia mallipohjien käyttöönotolla on ollut Yle Uutisten Plus-deskiin. Julkaistujen juttujen tilastoinneista kävi ilmi, että mallipohjien ja työkalujen käyttöönoton myötä yksinkertaisten erikoistaittojen ja testien tekeminen on vähentynyt tai loppunut Plus-deskissä. Koska feature-juttujen ja visojen tekeminen onnistuu nykyään toimittajalta itseltään, Plus-deskin työntekijöille on jäänyt enemmän aikaa laajoihin projekteihin ja uusien tekniikoiden testaukseen. Tulevaisuudessa on siis odotettavissa, että uusien tekniikoiden testausta jatketaan Plus-deskin toimesta, sillä tiettyjä työvaiheita on pystytty automatisoimaan.

Omat kokemukseni Plus-deskissä tukevat ajatusta, että automatisointi on tietyissä tapauksissa kannattavaa. Tämän huomasi erityisesti juuri erikoistaittoja ja testejä tehdessä, sillä sähköpostia piti lähettää hyvin usein ja tekstiin tehtiin usein pieniä muutoksia. Mallipohjat ja työkalut nopeuttavat ja helpottavat työtä, jolloin automatisoinnin voi katsoa

olevan hyödyllistä etenkin kiireisessä uutistoimistossa. Tällöin ylimääräiset vaiheet saadaan karsittua ja työstä tulee tehokkaampaa.

Jos mallipohjat olisivat ehtineet olla käytössä kauemmin, olisi ollut mahdollista saada laajempaa ja tarkempaa käsitystä niiden vaikutuksista. Otin tarkkailuun kuitenkin kaksi eri ajankohtaa, joita pidin tyypillisinä Plus-deskin työmäärinä ja töinä, jotta vaikutuksia olisi helppo tarkkailla. Tarkasteluajankohdista selvinneet tiedot tukivat myös Plus-deskin esimiehen Juho Salmisen mielipidettä siitä, että aikaa on jäänyt enemmän laajoihin projekteihin ja uusien teknisten tapojen testaukseen uudenlaisen sisällön tuottamisessa.

Teknisten toteutuksien testaus aloitettiin 360-videoita ja virtuaalista todellisuutta hyödyntäen, mikä on hyvä asia, sillä näiden tekniikoiden voi katsoa olevan myös seuraavien vuosien trendejä niin uutismaailmassa kuin muuallakin. Plus-deskin määrittelemät kärkihankkeet ovat tämänhetkisten trendien mukaisia, joten on lupaavaa, että automatisointia tehtiin, jotta aikaa jäisi oman työn kehittämiseksi.

Tilastojen tarkastelua olisi hyvä jatkaa vielä pidemmälle, koska vasta vuoden 2016 lopussa olisi täysin vertailukelpoista dataa eri kuukausilta ja tulokset olisivat vielä tarkempia. Samalla uusien tekniikoiden käyttö olisi jo paremmin tekijöiden hallussa, jolloin työprosessikin olisi mahdollisesti nopeampi ja täten uudenlaisia projekteja syntyisi nopeammin. Tällöin selviäisi myös, millaisia uusia teknisiä toteutustapoja kannattaa tehdä jatkossa ja onko ilmennyt uusia automatisoitavia työtapoja.

Lähteet

- 1 Yleisradiolaki. 1380/22.12.1993.
- 2 Tebest, Teemo. 2015. Datajournalismi – Visuaalista tarinankerrontaa suomeksi. Verkkodokumentti. <<http://datajournalismi.blogspot.fi>>. Luettu 21.3.2016.
- 3 Kuokkanen, E., Pohjanoksa, I. & Raaska, T. 2007. Viesti verkossa – Digitaalisen viestinnän käsikirja. Helsinki: Infor.
- 4 Boiko, Bob. 2002. Content Management Bible. New York: Hungry Minds.
- 5 Jääskeläinen, Janne. 2010. Verkkopalvelun ostajan opas. Helsinki: Talentum.
- 6 Svarre, Klaus. 2011. SearchSOA. Verkkodokumentti. <<http://searchsoa.tech-target.com/definition/content-management-system>>. January 2011. Luettu 10.2.2016.
- 7 Harrison, Dave. 2009. The advantages and disadvantages of Content Management Systems. Verkkodokumentti. <<http://daveharrison.net/articles/the-advantages-and-disadvantages-of-content-management-systems>>. 2.7.2009. Luettu 12.2.2016.
- 8 Robertson, James. 2007. 11 Usability principles for CMS products. Verkkodokumentti. <http://www.steptwo.com.au/papers/kmc_usabilitycms/>. May 2007. Luettu 15.2.2016.
- 9 Nielsen, Jakob. 1993. Usability Engineering. London: Academic Press.
- 10 Savola, Heli. 2016. Verkon- ja mobiilikkehityksen projektipäällikkö, Yle, Helsinki. Sähköpostikeskustelu 2.3.2016.
- 11 Neo Publishing Solution by Anygraaf. Verkkodokumentti. Anygraaf. <http://www.anygraaf.fi/main/rightcol_fin/neo_publishing_solution_68.html>. Luettu 18.2.2016.
- 12 Faktoriin uuden sukupolven toimitusjärjestelmä. 2013. Verkkodokumentti. Faktor. <<http://www.faktor.fi/etusivu/uutisarkisto/faktoriin-uuden-sukupolven-toimitusjarjestelma.html>>. 9.4.2013. Luettu 18.2.2016.
- 13 ANYGRAAF: STT hankki Anygraafin Neon. 2009. Verkkodokumentti. Kauppalehti. <<http://www.kauppalehti.fi/5/i/yritykset/lehdisto/hellink/tiedote.jsp?selected=kaikki&oid=20091201/12611303830250>>. 18.12.2009. Luettu 18.2.2016

- 14 Anttila, Timo. 2015. TS investoi toimitusjärjestelmään. Verkkodokumentti. <<http://www.ts.fi/uutiset/talous/787003/TS+investoi+toimitusjarjestelmaan>>. 26.6.2015. Luettu 18.2.2016.
- 15 Anygraaf Products. Verkkodokumentti. Anygraaf. <<http://www.anygraaf.com/anyusa/products.htm>>. Luettu 24.2.2016.
- 16 Escenic. 2016. Verkkodokumentti. Escenic. <<http://www.escenic.com>>. Luettu 19.2.2016.
- 17 Escenic Content Studio User Guide. Verkkodokumentti. Escenic. <<http://docs.escenic.com/ece-content-studio-guide-5.6.pdf>>. Luettu 24.2.2016.
- 18 Parr, Terence. 2012. Enforcing Strict Model-View Separation in Template Engines. Verkkodokumentti. <<http://www.cs.usfca.edu/~parrt/papers/mvc.templates.pdf>>. Luettu 25.2.2016.
- 19 Static vs. Dynamic Web Sites. 2011. Verkkodokumentti. W3C Wiki. <https://www.w3.org/wiki/How_does_the_Internet_work#Static_vs._Dynamic_Web_Sites>. Luettu 29.2.2016.
- 20 Salminen, Juho. 2016. Plus-deskin tuottaja ja esimies, Yle. Haastattelu 18.3.2016.
- 21 Kuusisalo, Mikko. 2016. Raportti: Pekingissä nyt enemmän miljardöörejä kuin New Yorkissa. Verkkodokumentti. <http://yle.fi/uutiset/raportti_pekingsissa_nyt_enemman_miljardooreja_kuin_new_yorkissa/8698812>. 25.2.2016. Luettu 25.2.2016.
- 22 Eronen, Jussi. 2016. Tuntemattoman sotilaan Roka 93-vuotiaan veljen vauhdikas elämä – ”Yhdellä kännykällä soitan, toiseen vastaan”. Verkkodokumentti. <http://yle.fi/uutiset/tuntemattoman_sotilaan_rokan_93-vuotiaan_veljen_vauhdikas_elama_yhdella_kannykalla_soitan_toiseen_vastaan/8616083>. 23.1.2016. Luettu 25.2.2016.
- 23 JSP - Overview. 2016. Verkkodokumentti. Tutorialspoint. <http://www.tutorialspoint.com/jsp/jsp_overview.htm>. Luettu 29.2.2016.
- 24 Tebest, Teemo. 2015. How to publish your awesome content on a news site? Verkkodokumentti. <<https://dl.dropboxusercontent.com/u/8932787/2015-01-30-Noda/index.html>>. Luettu 7.3.2016.
- 25 HTML Iframes. Verkkodokumentti. W3Schools. <http://www.w3schools.com/html/html_iframe.asp>. Luettu 7.3.2016.
- 26 Plus-deskin tuottajan tehtäväkortti. 2015. Yle.

- 27 Plus-deskin esimiehen tehtäväkuvaus. 2015. Yle.
- 28 Salminen, Juho. 2015. Kysymyslista Plus-jutun tekoon. Yle.
- 29 Less. 2016. Verkkodokumentti. Lesscss. <<http://lesscss.org>>. Luettu 9.3.2016.
- 30 Tebest, Teemo. 2015. Esi-template. Verkkodokumentti. <<https://github.com/Yleis-radio/yle-uutiset/blob/master/esi/examples/esi-template/js/script.js>>. Luettu 16.3.2016.
- 31 HTML data-* Attributes. Verkkodokumentti. W3Schools. <http://www.w3schools.com/tags/att_global_data.asp>. Luettu 17.3.2016.
- 32 Tooltip Widget. 2016. Verkkodokumentti. JQuery User Interface. <<http://api.jqueryui.com/tooltip>>. Luettu 17.3.2016.
- 33 Hurtta, A., Rissanen, J. & Toivonen, J. 2015. Näin somehuhusta tulee ”totta” – tarkastelussa kolme vastamedian uutista. Verkkodokumentti. <http://yle.fi/uutiset/nain_somehuhusta_tulee_totta_tarkastelussa_kolme_vastamedian_uutista/8420146>. 1.11.2015. Luettu 17.3.2016.
- 34 SlideToggle. 2016. Verkkodokumentti. JQuery. <<http://api.jquery.com/slidetoggle>>. Luettu 17.3.2016.
- 35 PlusDesk 2015 jutut -taulukko. 2016. Yle.
- 36 PlusDesk 2016 jutut -taulukko. 2016. Yle.
- 37 Yle 2020: Suomalaisten keskellä. 2015. Verkkodokumentti. Yle. <<http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/12/01/yle-2020-suomalaisten-keskella>>. 29.12.2015. Luettu 21.3.2016.
- 38 Salminen, Juho. 2015. Plus-deskin tuottaja ja esimies, Yle, Helsinki. Sähköposti-keskustelu 7.1.2016.
- 39 Albeanu, Catalina. 2015. 4 current digital media trends that will continue to shape news in 2016. Verkkodokumentti. <<https://www.journalism.co.uk/news/4-current-digital-media-trends-that-will-continue-to-shape-news-in-2016/s2/a595137/>>. 24.12.2015. Luettu 21.3.2016.